

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

P o z n á m k y :

- 1 Srov. bibliografii o lokalitě. Měřínský Zd., Dohled a záchranný výzkum při pozemních úpravách v místech zaniklé středověké osady Studýň u Zbýšova /okr. Brno-venkov /, PV 1975, v tisku.
- 2 Srov. nář. zprávu za rok 1975, uloženou v archivu AÚ ČSAV v Brně, čj. 1190/76 a Měřínský Zd., op. cit., PV 1975, 67-68.

Fortsetzung der Rettungsaktionen an der Stelle der mittelalterlichen Dorfwüstung Studýň, Gemeinde Zbýšov /Bez. Brno-venkov/. Bei Rettungsaktionen an der Stelle der mittelalterlichen Dorfwüstung Studýň, wo seit dem Jahre 1975 ausgedehnte Erdherrichtungen, verbunden mit der Rekultivierung des Ackerbodens verliefen, wurden bei einer Rettungsgrabung im Jänner 1976 Überreste eines kuppelförmigen ovalen Herdes im Ausmasse von 160 x 130 cm abgedeckt. Seine Mündung war nach Norden gerichtet /Obj. 7 /. Ferner hat man Obj. Nr. 8 und 9 registriert und vermessen. Nach der Keramik können alle diese Objekte in das 13. Jahrhundert datiert werden. Bei der Tiefackerung im Frühjahr 1976 konnten weitere archäologische Artefakte /überwiegend Keramik / gewonnen werden, die in das 10.-13. Jahrhundert datierbar sind.

NEZNÁMÁ ZANIKLÁ OSADA NA KATASTRU KLOBOUK

U B R N A

/okr. Břeclav /

Emil K o r d i o v s k ý , Břeclav

V srpnu 1976 na základě upozornění Jaroslava Nováčka z Velkých Hostěrádek byl proveden povrchový sběr na pozemcích JZD Klobouky u Brna v trati Ostrá /1 /. Po regulaci na vinohrad byla zde zjištěna kumulace keramických střepů a kostí.

Lokalita se nachází ve svahu nad levým břehem severního pramene Kašnického potoka pod lesem Časkovec. Údolí se rozvírá směrem jihovýchodním a je ze tří stran uzavřeno táhlými svahy převyšujícími úzkou údolní nivu asi o 50 m. Ve sprašovitém až slínovitém podloží se rýsovaly velké tmavé plochy, na nichž byly nacházeny úlomky keramiky. Plocha se střepy se táhla podél potoka v délce 150 - 200 m od severozápadního rohu oplotení vinohradu a do svahu do 100 m od potoka.

Keramický materiál pocházel ze dvou časových horizontů. Pravěké střepy únětické kultury byly ve vyšších polohách nad potokem a nemísily se s keramikou mladší. V této souvislosti lze uvést, že v roce 1937 v sousední trati Mezi bařiny /2 / bylo rozoráno únětické pohřebiště, které leželo na pozemku parc. č. 4531 /3 /. V roce 1960 rovněž v trati Ostré bylo dřívější regulací na vinohrad rozoráno sídliště únětické kultury /4 /, které je od nově zjištěné lokality vzdáleno asi 700 m vzdušnou čarou.

Mladší časový horizont byl zastoupen střepy středověkými. Zjištěné keramické úlomky jsou silně narušeny orbou a vzhledem k nepříznivému počasí /dlouho trvající sucho / jich bylo posbíráno malé množství, takže nelze z tak malého souboru střepů /kolem 20 okrajových zlomků / dělat přesnější závěry. Materiál je písčitý a téměř polovina střepů obsahuje vysoké procento tuhy. Ve výzdobě je zastoupena vícenásobná vlnice, rýha a žlábek. Nebyly dosud zjištěny střepy s radélkem. Okraje jsou převážně ven vykloněné a 4 ks jsou vzhůru válcovitě vytažené s mírnou zaoblenou hranou přecházející v hrdlo. Materiál je shodný /až na zmíněnou absenci radélka / s keramikou z nedaleké zaniklé osady v trati Ouzké za Močilkou, která leží jihozápadně u prostředního pramene Kašnického potoka vzdušnou čarou vzdálena asi 1 000 m. Tato zaniklá osada byla předběžně ztotožněna s osadou Jezero /? /, uváděnou ve falzu zakládací listiny premonstrátského kláštera v Zábrdovicích k r.1210 /5 / a v listině pravé z roku 1237 /6 /. Datování osídlení bylo stanoveno od konce 11. do 1. poloviny 13. století /7 /. Podobný materiál byl nalezen rovněž na ZSO Topolany u Morkůvek /okr. Břeclav /, kde byla datována horní hranice osídlení rovněž do pol. 13. stol. /8 /.

I když nelze datování osídlení na nově zjištěné lokalitě považovat při současném stavu za definitivní, můžeme mít za prokázáno, že zde byla zjištěna další středověká osada dosud neznámého jména, která doplňuje sídlištní hustotu na Kloboucku, jež bylo do 1. čtvrtiny 13. stol. v držení premonstrátského kláštera v Zábrdovicích. Vzhledem k silnému narušení orbou a k nové výsadbě vinohradu není zde sondážní výzkum možný a další průzkum přichází v úvahu pouze povrchovým sběrem.

P o z n á m k y :

- 1 Mapa M - 33 - 106 - D , 1 : 50 000, čtverec 36/32.
- 2 Mapa M - 33 - 106 - D , 1 : 50 000, čtverec 36/31.

- 3 Skutil J., Pravěké nálezy na Kloboucku, Klobouky 1939, 51 ;
Kordiovský E., Slovanské osídlení na Kloboucku v době hradištní, rkp. dipl. pr., PF UJEP
Brno, 1971, 156, č. na mapě pravěkých nálezů 149.
- 4 Archiv AÚ ČSAV Brno, Klobouky u Brna, 1910/60 ; Kordiovský E., rkp. dipl. pr. 156,
č. na mapě pravěkých nálezů 150.
- 5 CDM II, 56.
- 6 CDB III, 167.
- 7 Kordiovský E., Nově zjištěná zaniklá osada na Kloboucku /okr. Břeclav / I, Jižní Morava 1972,
Brno 1972, 59-62; Týž, II, Jižní Morava 1973, 188-189.
- 8 Kordiovský E., Příspěvek k datování osídlení na zaniklé osadě Topolany v katastru obce Morkův-
ky /okr. Břeclav /, Slovácko 1972-1973, Uherské Hradiště 1973, 84-90.

Unbekannte Dorf wüstung im Kataster Klobouky bei Brno / Bez. Břeclav /. In der Flur Ostrá auf den Grundstücken der LPG Klobouky bei Brno im Hang ober dem linken Ufer der nördlichen Quelle des Kašnický Baches unter dem Wald Časkovec wurden im August 1976 Lesefunde durchgeführt. Das keramische Material aus höheren Lagen oberhalb des Baches gehörte der Úněticer Kultur an, die übrigen Funde waren mittelalterlich, ähnlich wie das Material aus der nahen Dorf wüstung Ouzké hinter Močilky, die vom Ende des 11. bis in die 1. Hälfte des 13. Jahrhunderts besiedelt war. Das neue Fundmaterial belegt die Existenz einer weiteren mittelalterlichen Niederlassung bisher unbekanntem Namens im Kataster von Klobouky.

PRŮZKUM STUDNY NA RAJSKÉM DVOŘE U OLOMOUCKÉHO DÓMU

Vít Dohnal, Vlastivědný ústav Olomouc

/Tab. 19 /

O prázdninách 1976 provedlo archeologické oddělení olomouckého VÚ průzkum studny na Rajském dvoře mezi kostelem sv. Václava a tzv. Přemyslovským palácem severně od kostela. Studna se nachází přesně uprostřed zmíněného dvora a je tedy zřejmé, že funkčně i časově souvisí s gotickým ambitem, jímž je dvůr obklopen. Průzkum studny byl poslední fází výzkumu dvora, který byl v souvislosti s památkovou aktivací Národní kulturní památky Přemyslovský palác proveden v letech 1974-1975 / 1 /.

Před průzkumem byla studna zaplněna vodou, po jejímž vyčerpání se ukázalo, že asi 2 m pod její hladinou, tedy v hloubce cca 16 m / 2 / začínají novodobé nánosy. Nánosy byly velmi různorodé / železné trubky, úlomky dřev, cihly, kamení, lahve, zlomky železného nářadí, úlomky soch, několik dobře zachovaných okovů na vodu, ale hlavně písek, drobné úlomky cihel a střešní krytiny / a už podle toho, že neobsahovaly středověkou keramiku se dalo usoudit, že jsou poměrně mladého původu. Potvrdilo to i několik kovových předmětů / dva prsteny, bronzové pečetidlo, drobné kovové součástky patrně kněžských rouch, datovaný amulet / a hlavně mince, které se našly v různých úrovních studňových nánosů. Šlo celkem o sedm drobných značně korodovaných mincí, z nichž nejstarší, tereziánský krejcar patrně z r. 1762, ležel téměř na samém dně studny. Nánosy nejsou starší než asi z poloviny 18. stol. a lze se domnívat, že v té době byla studna nejenom vyčištěna, ale patrně i prohloubena a znovu vyzděna. Studna je 21,3 m hluboká, válcovitého tvaru a do hloubky 13,7 m je vyzděna lomovým kamenem. Níže pokračuje pravidelně vytesaná a vodou ohlazená jáma, která teprve v nejnižším úseku, asi 3-4 m nade dnem se mění v jámu mírně oválnou / kratší osa 110 cm, delší osa 160 cm / s ostřejšími skalními stěnami. Dno je mísovité a prýští z něho dva vydatné prameny. Rozhraní mezi vyzděnou horní a tesanou dolní částí studny tvoří kamenný prstenec, sestávající z několika segmentů / výška prstence asi 40 cm /, na němž jako na základu je uložena horní vyzdívka. Menší dutiny a spáry pod prstencem jsou vyplněny naskládaným kamením, tak aby prstenec ležel skutečně ve vodorovné poloze. V jednom z těchto výklenků je kámen přitesaný do kvádry na jehož přední straně je vytesaný asi 5 cm veliký rovnostranný, patrně konsekrační kříž.

Průzkumem studny byl kromě novověké keramiky získán také menší úlomek zdobeného kamenického článku, který pocházel z pozdně románského Přemyslovského paláce. Pozoruhodné jsou rovněž úlomky kameninových nádob, zcela shodné s nálezy získanými loni v severní části dvora, které umožňují časově zařadit i dosti silnou horní vrstvu půdního profilu na Rajském dvoře, kterou jinak by nebylo možno přesněji datovat.

P o z n á m k y :

- 1 Dohnal V., Výzkum Rajského dvora u olomouckého dómu, PV 1974, Brno 1975, 67;
týž, Dokončení výzkumu Rajského dvora u olomouckého dómu, PV 1975, Brno 1976, v tisku.
- 2 Všechny hloubky jsou měřeny od horního okraje ochranné kamenné obruby / skruží /, která vyčnívá 107 cm nad dnešní povrch dvora.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné